

Finanse publiczne na przełomie 2008 i 2009 roku

1. Sytuacja sektora finansów publicznych – najważniejsze wydarzenia

- Wartość wskaźnika IBnGR oszacowanego *ex post* za rok 2008 wyniosła **5,20% PKB**.
Bardzo znaczący wpływ na wartość wskaźnika miała deprecjacja złotego, powodująca duży wzrost wartości zadłużenia zagranicznego w ujęciu złotowym. Wartość wskaźnika IBnGR na rok 2009 szacujemy wstępnie na **4,01% PKB**.
- W czwartym kwartale 2008 roku dochody budżetu państwa rosły wolniej, a wydatki – szybciej niż w poprzednich kwartałach. Dochody budżetu państwa wyniosły w ubiegłym roku 254,1 mld zł (90,1% planu), a wydatki – razem z refundacją dla FUS – 298,6 mld zł (91,3% planu). Drastycznie mniejsze od planowanych były dochody pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz wpływy z podatków pośrednich. Ostatecznie budżet państwa zamknął się deficytem w wysokości 44,5 mld zł, mniejszym od planowanego.
- Uchwalona 9 stycznia 2009 roku ustawa budżetowa na bieżący rok niewiele się różni od projektu rządowego z września 2008 roku. Prognozowane dochody budżetu państwa wynoszą 303,0 mld zł, limit wydatków ustalono na 343,5 mld zł (razem z refundacją dla FUS). Zapisany w ustawie deficyt budżetu państwa nie może być większy niż 18,2 mld zł, ale wielkość deficytu wyliczona zgodnie z międzynarodowymi standardami statystyki finansów publicznych wzrasta do poziomu 40,4 mld zł.
- Pogarszająca się koniunktura gospodarcza obniżyła w 2008 roku dynamikę dochodów i wydatków bieżących JST, jednak wydatki inwestycyjne samorządów nadal dynamicznie rosły. Według szacunków IBnGR jednostki samorządu terytorialnego zamknęły 2008 rok z łącznym deficytem, który wyniósł około 0,5 mld zł, a wydatki majątkowe wzrosły z 27,1 mld zł do około 32 mld zł.
- Dzięki napływowi większych środków z Unii Europejskiej oraz ograniczeniu wydatków bieżących wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego utrzymują wysoką dynamikę i przekroczą w 2009 roku 38 mld zł, a deficyt sektora samorządowego wyniesie około 1,6 mld zł.
- Państwowy dług publiczny wyniósł na koniec września 2008 roku 538,4 mld zł. Od końca 2007 roku wzrósł on o 11 mld zł. Szacujemy, że na koniec 2008 r. dług wyniósł już ok. 583,8 mld zł, czyli 45,6% PKB. Za znaczną część przyrostu długu w 2008 roku odpowiada silne osłabienie złotego w relacji do podstawowych walut.
- Dług Skarbu Państwa wyniósł w listopadzie 544,7 mld zł. Największy przyrost zadłużenia nastąpił w ostatnim kwartale. Rekordowy pod tym względem był październik, kiedy dług Skarbu Państwa wzrósł o 18,7 mld zł.
- W budżecie Narodowego Funduszu Zdrowia na 2009 rok zaplanowano wzrost kosztów świadczeń zdrowotnych zaledwie o 2,5%, zakładając jednocześnie wzrost kosztów administracyjnych o 15%. Koszty leczenia szpitalnego, opieki specjalistycznej i refundacji cen leków mają być realnie mniejsze niż w 2008 roku.
- Na rynku skarbowych papierów wartościowych największy udział w sprzedaży miały bony skarbowe. W ostatnim kwartale spadła średnia rentowność bonów skarbowych i obligacji, do czego przyczyniły się oczekiwania obniżenia stóp procentowych.
- Budżety FUS oraz Funduszu Emerytalno-Rentowego KRUS były w 2008 roku zrównoważone. Znaczącą nadwyżkę finansową wykazał natomiast Fundusz Pracy. Oceniamy, iż jest to efekt zbyt małej aktywności dysponentów środków Funduszu Pracy.

2. Budżet państwa w 2008 roku

Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów podstawowe wielkości budżetu państwa na rok 2008 zostały wykonane na poziomie znacznie niższym od planowanego.

Dochody budżetu państwa były o prawie 10% mniejsze od planowanych – jest to największe od 1991 roku odchylenie faktycznych dochodów budżetu państwa od wielkości planowanej. We wstępnych danych z wykonania budżetu najbardziej zaskakuje fakt, iż mimo dużej luki dochodowej i posiadania znaczących (choć mniejszych niż w końcu 2007 roku) środków na rachunkach budżetu, nie wykorzystano całego limitu deficytu budżetowego. Cięcia w wydatkach były zatem większe od tych, które wymusiła niepełna realizacja dochodów. Przyczyny tego faktu wymagają wyjaśnienia, nie mamy jednak jeszcze wszystkich niezbędnych informacji.

Tabela 1. Wykonanie budżetu państwa w IV kwartale 2008 roku

Wyszczególnienie	Miesiące				Plan = 100
	I – XII Plan ¹	I – X	I – XI	I – XIII	
	mln zł				
Dochody	281.892,1	213.802,8	235.010,1	254.083,8	90,1
Wydatki ²	326.977,7	240.891,1	267.088,6	298.585,8	91,3
Nadwyżka/deficyt ²	-45.085,5	-27.088,3	-32.078,5	-44.502,0	98,7
Finansowanie deficytu ²	45.085,5	27.088,3	32.078,5	44.502,0	98,7
– krajowe	38.111,9	23.542,9	28.509,1	40.975,3	107,5
– zagraniczne	6.973,6	3.545,4	3.569,4	3.526,7	50,6

¹ Plan według ustawy budżetowej

² Po przesunięciu do wydatków refundacji dla FUS z tytułu przekazania składek do OFE
Źródło: obliczenia własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

O niepełnej realizacji planu dochodów zdecydowały dwie pozycje: podatki pośrednie oraz transfery na rzecz Polski z budżetu UE. Tylko w niewielkim stopniu niepełne wykonanie planu dochodów

można wyjaśnić gorszymi parametrami makroekonomicznymi – przyczyn niewykonania planu dochodów szukać należy przede wszystkim w zawyżonym planie dochodów z podatków pośrednich, w zmianach terminów wpłat podatkowych, a przede wszystkim – w opóźnieniach przy realizacji i finansowaniu projektów wspieranych środkami budżetu UE.

Tabela 2. Dochody budżetu państwa w IV kwartale 2008 roku

Wyszczególnienie	Miesiące				Plan = 100
	I – XII Plan ¹	I - X	I – XI	I – XII	
	mln zł				
Dochody ogółem	281.892,1	213.802,8	235.010,1	254.083,8	90,1
Podatki pośrednie	164.890,0	130.450,4	144.369,5	154.050,1	93,4
CIT	27.150,0	22.141,3	24.191,9	27.162,4	100,0
PIT	36.154,0	30.958,2	34.664,8	38.439,7	106,3
Cła	1.993,0	1.420,4	1.569,3	1.728,7	86,7
Dywidendy i wpłaty z zysku	3.510,0	3.092,2	3.107,7	.	x
Dochody jednostek budżetowych	9.841,0	9.457,4	9.995,3	.	x
Wpłaty z zysku NBP	2.164,6	1.804,2	1.984,6	.	x
Wpłaty JST	35.282,1	13.570,2	14.182,1	15.225,0	43,2
Wpłaty z budżetu UE	907,4	908,5	982,9	.	x
Pozostałe	281.892,1	213.802,8	235.010,1	254.083,8	90,1

¹ Plan według ustawy budżetowej
Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Limit wydatków budżetowych wykorzystano w 91,3%. Dane dostępne w tzw. szacunkowym wykonaniu budżetu państwa za grudzień 2008 roku (opublikowanym przez Ministerstwo Finansów) nie dają – niestety – podstaw do bardziej szczegółowej analizy sposobu wykorzystania mocno ograniczonych środków budżetowych.

Tabela 3. Wydatki budżetu państwa w IV kwartale 2008 roku

Wyszczególnienie	Miesiące				Plan = 100
	I – XII Plan ¹	I - X	I – XI	I – XII	
	mln zł				
Wydatki ogółem²	326.977,7	240.891,1	267.088,6	298.585,8	91,3
Dotacje i subwencje w tym:	151.602,0	126.258,4	140.112,9	x	x
- subwencje ogólne	40.477,2	36.438,8	39.677,5	40.667,4	100,5
- dotacje dla FUS ²	51.225,0	41.959,6	46.836,5	53.141,5	103,7
- dotacje dla FER	15.158,9	12.293,3	13.386,1	14.867,5	98,1
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	22.113,1	18.115,2	19.456,6	.	x
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	51.440,5	39.722,1	44.194,0	.	x
Wydatki majątkowe	18.741,2	7.725,2	9.657,7	.	x
Obsługa długu publicznego	27.709,5	21.548,1	23.918,3	25.116,7	90,6
- dług krajowy	21.885,0	17.059,8	19.160,1	19.994,7	91,4
- dług zagraniczny	5.824,5	4.488,3	4.758,2	5.122,0	87,9
Środki własne UE	12.095,0	9.682,7	10.684,4	12.213,2	101,0
Finansowanie projektów ze środków UE	43.276,5	17.839,3	19.064,6	.	x

¹ Plan według ustawy budżetowej
² Z uwzględnieniem środków refundowanych FUS z tytułu przekazywania składki do OFE
Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Mimo mocnej deprecjacji złotego i wysokich stóp procentowych od sprzedawanych papierów wartościowych, limit kosztów obsługi długu publicznego nie został w pełni wykorzystany. Dane za listopad wskazują też na bardzo niskie wykonanie wydatków na inwestycje, choć spodziewać się należy, że w grudniu wydatki majątkowe były większe niż w poprzedzających miesiącach. Pełne wykonanie planu jest jednak mało realne.

Limit deficytu budżetowego został wykorzystany w 98,3%. Mimo przekroczenia planu wpływów z prywatyzacji i rozpoczęcia roku z zasobem środków większym niż planowano, przyrost długu Skarbu Państwa zaciąganego na sfinansowanie deficytu budżetowego był większy niż założono w ustawie budżetowej.

Zwracają uwagę bardzo duże rozbieżności między planowaną i faktyczną strukturą finansowania deficytu budżetowego, zwłaszcza zaś wysoki, nieplanowany wzrost zadłużenia w bonach skarbowych. Znaczne skrócenie średniego okresu zapadalności długu Skarbu Państwa niewątpliwie utrudni wykonywanie budżetu państwa w roku 2009.

Tabela 4. Finansowanie deficytu budżetu państwa w IV kwartale 2008 r.

Wyszczególnienie	Miesiące				Plan=100
	I – XII Plan ¹	I - X	I – XII	I – XII	
	mln zł				
Finansowanie deficytu²	45.085,5	27.088,3	32.078,5	44.502,0	98,7
Krajowe ²	37.560,0	22.535,6	29.451,3	37.812,8	107,5
Bony skarbowe	0,0	12.882,3	18.197,4	26.054,3	x
Obligacje	36.465,0	6.858,9	6.889,8	9.872,6	27,1
Przychody z prywatyzacji	2.300,0	880,9	890,3	2.371,7	103,1
Pożyczki udzielone	-9,9	-1.316,6	-1.315,7	-1.564,6	15.804,0
Prefinansowanie	-106,1	607,7	714,2	-2.272,9	2.142,2
Pozostałe	-1.089,0	2.622,4	4.075,3	3.351,7	x
Zagraniczne	6.973,6	3.545,4	3.569,4	3.526,7	50,6
Zmiana stanu środków	551,9	1.007,2	-942,1	3.162,5	573,0
Środki przechodzące z 2007 r.	7.566,2	9.461,6	9.461,6	9.461,6	125,1
Środki na rachunkach i lokatach	7.014,3	8.454,4	10.403,7	6.299,1	89,8

¹ Plan według ustawy budżetowej
² Bez środków refundowanych FUS z tytułu przekazywania składki do OFE
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Podkreślić też warto, że po raz pierwszy od kilku lat udało się zrealizować plan przychodów z prywatyzacji, choć jeszcze w listopadzie zaawansowanie planu przychodów było bardzo niskie.

3. Budżet państwa na rok 2009

Ustawę budżetową na rok 2009 uchwalono natomiast w dniu 9 stycznia 2009 roku. Mimo niepokojących sygnałów z zagranicy i z polskiej gospodarki, podstawowe wielkości budżetu państwa zostały praktycznie niezmienione, choć w momencie uchwalania budżetu wiadomo już było, że założenia makroekonomiczne budżetu są zbyt optymistyczne.

Dochody budżetu państwa oszacowane zostały na poziomie 303,0 mld zł, z czego 58,8% stanowią mają wpływ z podatków pośrednich. Istotnymi źródłami dochodów budżetowych są także wpływy z PIT i CIT oraz środki z Unii Europejskiej i inne środki bezzwrotne. Udział wymienionych powyżej czterech pozycji w łącznej kwocie dochodów budżetowych ma wynieść 94,1%. Zaplanowane dochody są o 19,3% większe od dochodów zrealizowanych w roku 2008.

Limit wydatków zapisany w ustawie budżetowej na rok 2009 wynosi 321,2 mld zł, kwota ta jednak nie uwzględnia refundacji dla FUS z tytułu przekazywania składki do OFE. Po uwzględnieniu kwoty refundacji wydatki wzrastają do 343,5 mld zł.

Zaplanowany deficyt budżetu państwa tylko nieznacznie różni się od deficytu zrealizowanego w roku 2008.

4. Prognoza wykonania budżetu państwa na rok 2009

Przewidujemy, że w 2009 roku dochody budżetu państwa będą o ok. 3,9% niższe od zaplanowanych, a wydatki – o 2,1% mniejsze od planowanych. Formułując taką prognozę braliśmy pod uwagę następujące czynniki:

- konieczność dostosowania prognozy dochodów podatkowych budżetu państwa do obniżonej prognozy wzrostu gospodarczego,
- przeszacowanie w budżecie wpływów z podatków pośrednich, spowodowane przyjęciem do obliczeń zbyt wysokiego

poziomu wykonania dochodów z podatków pośrednich w roku 2008,

- konieczność przeszacowania wydatków na obsługę długu publicznego,
- zapowiedziany przez rząd program oszczędnościowy, przy czym założyliśmy, że jego efekty będą mniejsze od deklarowanych,
- zaniżenie w budżecie państwa dotacji dla FUS.

Po uwzględnieniu tych czynników deficyt budżetu państwa będzie o ok. 5 mld większy od planowanego.

5. Finanse Narodowego Funduszu Zdrowia

W 2008 roku do budżetu Narodowego Funduszu Zdrowia wpłynęły znacznie większe środki niż rok wcześniej. Przychody funduszu wzrosły w tym czasie o ponad 19%.

Wraz ze wzrostem przychodów o ponad 30% wzrosły również koszty. Najwyższa dynamika kosztów cechowała finansowanie świadczeń zdrowotnych, ale inne rodzaje kosztów, takie jak koszty realizacji zadań zespołów ratownictwa medycznego i koszty administracyjne, nie pozostały w tyle pod względem tempa wzrostu. Na wynagrodzenia i pochodne przeznaczono o 17,4% większe środki niż przed rokiem. Łączne koszty administracyjne wzrosły w 2008 roku o 28,7%.

Tabela 5. Przychody i koszty NFZ w latach 2007–2009

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2008/2007	2009/2008
	Wykonanie	Plan po zmianach	Plan	Dynamika	
	mln zł			%%	
Przychody ogółem	44.020,2	52.448,6	56.937,5	119,1	108,6
Składka należna brutto w danym roku	42.223,7	49.635,5	54.272,8	117,6	109,3
Dotacje z budżetu państwa	1.163,4	1.552,6	1.812,0	133,5	116,7
Środki przekazane przez zakłady ubezpieczeń i UFG	0,0	677,9	579,2	x	85,4
Przychody finansowe	196,9	340,6	40,6	173,0	11,9
Pozostałe przychody	436,2	241,9	232,9	55,5	96,3
Koszty ogółem	42.257,3	55.181,8	56.937,5	130,6	103,2
Koszty świadczeń zdrowotnych	40.123,0	52.359,4	53.649,6	130,5	102,5
Obowiązkowy odpis na rezerwę ogólną	0,0	0,0	542,7	x	x
Koszty działania zespołów ratownictwa medycznego	1.146,6	1.471,3	1.730,5	128,3	117,6
Koszty administracyjne	419,5	540,0	620,0	128,7	114,8
w tym:					
Wynagrodzenia i pochodne	267,6	314,1	343,8	117,4	109,5
Rezerwa na zobowiązania orzeczone sądownie	374,2	299,7	224,5	80,1	74,9
Inne rezerwy	0,0	252,9	0,0	x	0,0
Pozostałe koszty	194,1	258,6	170,2	133,2	65,8
Wynik finansowy brutto	1.762,9	-2.733,2	0,0	-155,0	0,0

Źródło: obliczenia IBnGR, dane ze strony Ministerstwa Finansów www.mf.gov.pl

W 2009 roku dynamika przychodów ma być dużo wyższa od dynamiki kosztów, planowanej na 103,2. Ograniczenie kosztów wpłynie na zakres finansowanych świadczeń. Koszty świadczeń zdrowotnych w 2009 roku mają być wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim o zaledwie 2,5%. Dla porównania, koszty administracyjne NFZ mają się zwiększyć w tym czasie o 14,8%. Po ubiegłorocznym, wysokim wzroście wydatków na wynagrodzenia planowanym na 17,4% w 2009 roku zaplanowano podtrzymanie wysokiej dynamiki tych wydatków. Wynagrodzenia wraz z pochodnymi mają się zwiększyć o 9,5%.

W warunkach rosnących cen euro i dolara, zaplanowano ograniczenie wydatków na refundację leków i wydatków na sprzęt ortopedyczny, środki pomocnicze i lecznicze środki techniczne. Także dynamika kosztów leczenia szpitalnego i opieki specja-

listycznej będzie niższa od planowanej inflacji, czyli realne wydatki na te szpitale i opiekę specjalistyczną będą niższe niż w 2008 roku.

6. Budżety JST w trzech kwartałach 2008 roku

W 2008 roku już można było dostrzec stopniowe osłabienie dynamiki wpływów do budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Pomimo stopniowego spadku dynamiki dochodów samorządu dokonały najwyższych inwestycji w dotychczasowej historii, utrzymując deficyt na zrównoważonym poziomie.

Tabela 6. Budżety JST w trzech kwartałach 2007 i 2008 roku

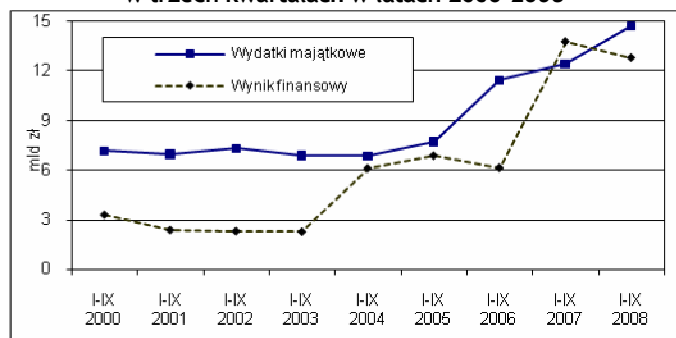
Wyszczególnienie	Miesiące			
	I-IX 2007		I-IX 2008	
	mln zł		I-IX 2007=100	Plan = 100
Dochody ogółem	98.293,4	106.834,7	108,7	73,4
Dochody własne	49.600,2	53.402,4	107,7	74,7
Subwencja ogólna	30.180,7	33.275,3	110,3	82,5
Dotacja celowe ¹	18.512,5	20.157,0	108,9	59,8
Wydatki ogółem	84.535,4	94.049,3	111,3	57,5
Wydatki majątkowe	12.473,2	14.744,3	118,2	32,6
Prefinansowanie UE	2.518,6	1.544,7	61,3	33,3
Współfinansowanie	1.836,9	1.659,8	90,4	43,0
Projekty bez wsparcia UE	8.117,7	11.539,8	142,2	31,4
Wydatki bieżące	72.062,2	79.304,9	110,1	67,1
Wynik	13.758,0	12.785,4	92,9	-71,5

¹ Łącznie z transferami z Unii Europejskiej

Źródło: obliczenia IBnGR na podstawie danych Ministerstwa Finansów (www.mf.gov.pl)

Nadwyżka dochodów nad wydatkami wypracowana w trzech kwartałach 2008 roku była niemal tak wysoka, jak przed rokiem. W tamtym okresie Ministerstwo Finansów obawiało się, że samorządy pozostaną z bardzo wysoką nadwyżką, którą przeniosą na 2008 rok, znacznie zwiększając deficyt sektora finansów publicznych. Obawy te okazały się jednak przedwczesne, bo na koniec 2007 roku nadwyżka stopniała do niespełna 2,3 mld zł. Naszym zdaniem w 2008 roku było podobnie i w IV kwartale samorządy zdołały niemal w pełni wykorzystać nadwyżkę wypracowaną do końca września.

Wydatki majątkowe i wynik finansowy JST w trzech kwartałach w latach 2000–2008

Źródło: obliczenia IBnGR na podstawie danych Ministerstwa Finansów (www.mf.gov.pl)

Dynamika wydatków majątkowych w trzech kwartałach 2008 roku w dalszym ciągu przewyższała dynamikę wydatków bieżących. W znacznie większym stopniu niż przed rokiem dominowały wydatki na projekty finansowane w pełni ze środków krajowych. Wzrosły one o 42%, podczas gdy finansowanie wydatków ze środków UE zmniejszyło się o 39% w stosunku do trzech kwartałów 2007 roku. Dane te pokazują skalę opóźnień w uruchomieniu środków z UE.

7. Prognoza budżetów JST

Zarówno w 2008 roku, jak i w roku 2009 przewidujemy dynamikę wydatków wyższą od dynamiki dochodów sektora JST, co dopro-

wadzi do wzrostu deficytu w budżetach jednostek. Deficyt sektora JST na koniec 2008 roku szacujemy na ponad 500 mln zł, zaś prognoza deficytu na 2009 rok wynosi 1,6 mld zł.

Po stronie dochodów samorządowych widoczne jest wyraźne zwolnienie dynamiki. O ile trudno mówić o rzeczywistym kryzysie, cechującym się spadkiem wpływów, to osłabienie tempa wzrostu jest widoczne, zwłaszcza w dochodach własnych oraz dotacjach z budżetu państwa. Szacujemy, że w 2008 roku tempo wzrostu w obu kategoriach przewyższało 6%, a w 2009 roku będzie jeszcze niższe, w granicach 4%. Wpływ na osłabienie dynamiki dochodów własnych ma nie tylko kryzys gospodarczy, ale też obniżenie stawek PIT. Subwencja ogólna oraz środki z Unii Europejskiej w pewnym stopniu poprawią dynamikę dochodów samorządowych. Należy jednak pamiętać, że część środków z subwencji ogólnej zarezerwowano na podwyżki dla nauczycieli.

Tabela 7. Budżety JST w latach 2007–2009

Wyszczególnienie	2007		2008		2009	
	Wykonanie		Prognoza IBnGR			
	mln zł		2007 = 100	mln zł		2008 = 100
Dochody ogółem	131.380,7	142.241,0	108,3	153.343,4	107,8	
Dochody własne	69.043,3	73.716,5	106,8	76.713,5	104,1	
Dotacje z budżetu państwa	18.390,3	19.575,4	106,4	20.362,4	104,0	
Inne dotacje krajowe	1.705,1	1.527,1	89,6	1.615,1	105,8	
Transfery z UE	5.488,2	6.861,7	125,0	9.327,9	135,9	
Subwencja ogólna	36.753,9	40.560,3	110,4	45.324,5	111,7	
Wydatki ogółem	129.113,1	142.761,7	110,6	154.983,4	108,6	
Wydatki bieżące	102.046,6	110.767,1	108,5	116.376,3	105,1	
Wydatki majątkowe	27.066,5	31.994,6	118,2	38.607,1	120,7	
Wynik	2.267,6	-520,7	-23,0	-1.640,0	315,0	

Źródło: obliczenia IBnGR, dane Ministerstwa Finansów

Również dynamika wydatków będzie mniejsza niż w 2008 roku. Oczekujemy znaczącego ograniczenia dynamiki wydatków bieżących oraz utrzymania wysokiej dynamiki wydatków majątkowych, głównie ze względu na większe wsparcie z UE (do tego należy jeszcze dodać wysoki kurs wymiany), uruchomienie kolejnych programów inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w perspektywie finansowej na lata 2007–2013.

8. Dług publiczny

Państwowy dług publiczny (po konsolidacji, czyli po wyeliminowaniu wzajemnego zadłużenia jednostek sektora finansów publicznych) wyniósł na koniec III kwartału 2008 roku 538,4 mld zł, co stanowi ok. 42% prognozowanej wartości PKB w 2008 roku. Od początku 2008 roku dług zwiększył się o 11 mld zł (czyli o 2,1%), natomiast przez rok (czyli od końca III kwartału 2007 roku) zadłużenie wzrosło o 27 mld zł.

Tabela 8. Dług sektora finansów publicznych

Wyszczególnienie	XII 2007	IX 2008	Przyrost
	mln zł		
Zadłużenie sektora finansów publicznych	527.441,8	538.414,6	10.972,8
Zadłużenie sektora rządowego	500.213,8	513.729,4	13.515,6
Zadłużenie Skarbu Państwa	498.962,5	512.415,7	13.453,2
Pozostałe zadłużenie sektora rządowego	1.251,3	1.313,7	62,4
Zadłużenie sektora samorządowego	24.483,1	23.546,7	-936,4
Zadłużenie sektora ubezpieczeń społecznych	2.744,9	1.138,5	-1.606,4

Źródło: dane Ministerstwa Finansów

Zadłużenie Skarbu Państwa na koniec listopada 2008 roku wynosiło 544,7 mld zł i było o 43,2 mld zł większe niż w końcu 2007 roku oraz o 9,5 mld zł większe niż w końcu października 2008 roku. Na zadłużenie Skarbu Państwa złożyły się:

- zadłużenie w SPW emitowanych w kraju i za granicą o wartości 518,8 mld zł, stanowiące 95,2% długu Skarbu Państwa,
- zadłużenie z tytułu kredytów zagranicznych na kwotę 25,8 mld zł (4,7% długu),
- pozostałe zadłużenie krajowe Skarbu Państwa na kwotę 0,1 mld zł, stanowiące 0,02% długu Skarbu Państwa.

9. Rynek skarbowych papierów wartościowych

W IV kwartale 2008 roku łączna sprzedaż skarbowych papierów wartościowych oferowanych przez Ministerstwo Finansów na przetargach zwykłych i uzupełniających wynosiła 35,8 mld zł czyli o ok. 7 mld więcej niż w analogicznym kwartale 2007 roku.

W strukturze sprzedaży dominowały bony skarbowe, stanowiące 62,5% ogólnej sprzedaży papierów. Jest to zmiana w stosunku do analogicznego kwartału poprzedniego roku, gdy w sprzedaży dominowały obligacje skarbowe, których udział wynosił 59,6% ogólnej sprzedaży.

10. Wskaźnik IBnGR

Wskaźnik IBnGR przedstawia szacunek deficytu sektora finansów publicznych w relacji do PKB, wyliczany na podstawie danych o budżecie państwa, budżetach JST i o trzech największych funduszach celowych.

Szacujemy, że w roku 2008 r. wskaźnik IBnGR wyniósł 5,2% PKB i był znacznie gorszy niż w roku 2007. O tak wysokiej wartości wskaźnika zdecydował nadal bardzo duży deficyt budżetu państwa oraz deprecjacja złotego, której efektem był wzrost wartości państwowego długu publicznego o ponad 22 mld zł.

Wartość wskaźnika IBnGR na rok 2009 szacujemy na 4,01% PKB. Poprawa wartości wskaźnika wynika przede wszystkim z lepszych relacji kursowych, przy rosnącym w porównaniu z ubiegłym rokiem deficytem budżetu państwa.

11. Wskaźnik przejrzystości finansów publicznych

W opublikowanym przez Center on Budget Policy and Priorities rankingu jawności i przejrzystości finansów publicznych Polska – z wynikiem 67 punktów na 100 – zajęła dziesiąte miejsce wśród 85 sklasyfikowanych państw. Ocena jawności finansów publicznych w Polsce była jednak niższa niż dwa lata temu.

12. W Biuletynie nr 26 polecamy

W BFP nr 1(26)/2009 polecamy artykuły:

- **Joanny Mackiewicz-Łyziak** — o statusie Banku Gospodarstwa Krajowego,
- **Wojciecha Misiąga** — o rządowym projekcie ustawy o finansach publicznych,
- **Marcina Tomalaka** – o wyrównywaniu dochodów samorządowych w RFN.

*Powyższy materiał jest streszczeniem fragmentów **Biuletynu Finansów Publicznych** nr 1(26)/2009, opracowanego w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową przez zespół w składzie: Joanna Mackiewicz-Łyziak, Elżbieta Malinowska-Misiąg, Wojciech Misiąg, Marcin Tomalak.*